

KOSTEL SV. VÁCLAVA V SAZOVICÍCH ■ ST. WENCESLAS CHURCH IN SAZOVICE

Marek Jan Štěpán, Zdeněk Koudela,
Pavel Hladík

V současnosti je v Sazovicích dokončován kostel sv. Václava, který by se měl stát i kulturním a komunitním centrem obce. ■ St. Wenceslas church, that is soon before being finished in Sazovice, is expected to become the cultural and community centre of the village.

Staroslověnská legenda „Sě nyně“: „Časné zrána zvonili na jitřní. Jakmile Václav uslyšel zvon, řekl: ‚Díky tobě, Pane, že ses mi dal dočkat tohoto jitra.‘ I vstal a šel na jitřní.“

1a

Plán postavit kostel začal v Sazovicích na Zlínsku vznikat ještě před druhou světovou válkou a občané v roce 1935 založili Jednotu sv. Václava, která měla vybudování kostela za svůj cíl. Další historický vývoj a politická situace v naší zemi však nedovolily tento záměr uskutečnit a teprve po roce 1989 se Sazovičtí k myšlence opět vrátili. Chybějící infrastruktura v obci však vyžadovala upřednostnění jiných investičních záměrů a počkat dalších dvacet let.

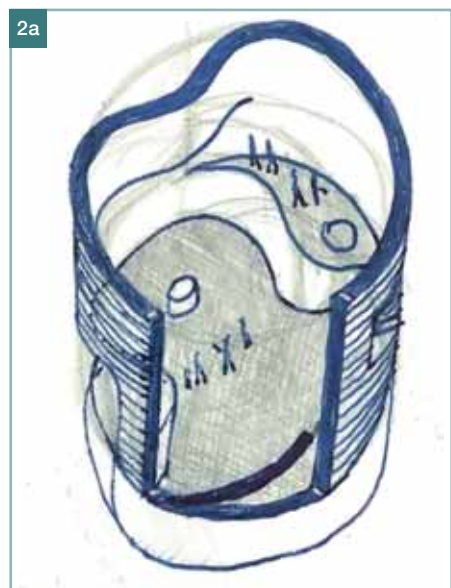
V polovině roku 2010 přišel do farnosti Mysločovice, k níž obec Sazovice patří, nový farář P. František Král, který

opět oživil myšlenku stavby kostela. Na jaře 2011 proběhlo několik informačních schůzek, jichž se zúčastnili aktivní občané Sazovic, a již 1. května, o svátku sv. Josefa dělníka, byl založen Spolek pro výstavbu kostela svatého Václava v Sazovicích. Spolek se na základě doporučení obrátil na architekta Marka Štěpána, který měl již zkušenosti se sakrální autorskou tvorbou, a záměr nabral rychlý spád.

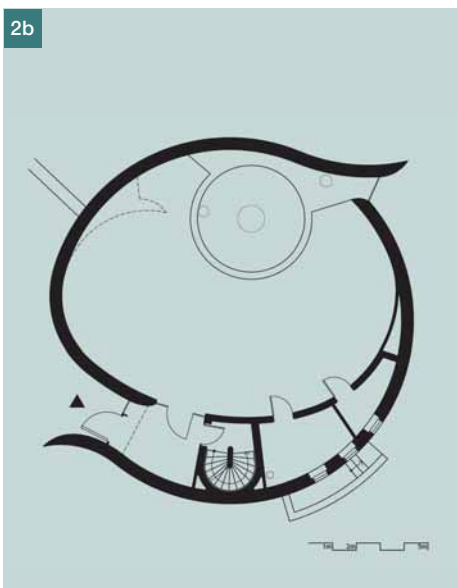
ARCHITEKTONICKÉ A URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ

Při hledání místa pro kostel se zvažova-

1b

2a

2b

2c

lo několik lokalit, nakonec bylo vybráno místo v středu obce, v místě rozšíření ulicové návsi, kde se stýkají cesty dvou směrů, které bylo dostatečně velké pro umístění kostela vč. volné plochy před ním. Válcová stavba navrženého kostela prázdné místo v jádru obce zaceluje, oblémi tvary pomáhá vystavět most mezi kompaktní řadovou zástavbou podél hlavní silnice a rozvolněným prstencem domů na severní straně. Z historických map je patrné, že vybraná poloha kostela může být vnímána i jako pomyslné srdce staré zástavby. Díky svažujícímu se terénu vyrůstá hmota kostela z dynamického okolí, pultová střecha se zvedá souběžně s terémem a kostel v nejvyšším místě vrcholí křížem. Kostel uzavírá některé důležité pohledové osy a i při použití minima estetických prostředků se tak stává silnou sakrální dominantou místa.

Tvarování kostela začalo základní hmotou válce, která je pro dané místo ideální. Je geometrickým vyjádřením těžiště vesnice, bodem uprostřed okol-

ních stavení, znamením vlastní výjimečnosti, posvátnosti. Volba správné velikosti, a tím i měřítka k okolní zástavbě byla dána jednak stavebním programem a jednak srovnáním se svatováclavskou kaplí. Další tvarování vychází z předpokladu, že hmotu lze tvarovat něčím duchovním, lze ji vnímat jako něco nehmotného, co může ovlivnit síla myšlenky.

Návštěvník nevidí tloušťku stěn – půlmetrové zdi se zužují do několika centimetrů a sbíhají se do jednoho bodu – jako papír. Stěny se „odchlipují“, a tím dovnitř proniká boční měkké světlo a klouže po elegantních křivkách. Průniky světla do stavby jsou dvojí – stěny se ohýbají směrem ven, nebo dovnitř – což může být chápáno jako odraz mužského a ženského principu.

Stavba má tři nadzemní a jedno podzemní podlaží s půdorysem tvaru kružnice o průměru 15,4 m; výška objektu je 13,6 až cca 15,95 m. Materiálově je objekt kostela řešen jako zděný a omítaný, založený na železobetonové konstrukci

spodní stavby v systému „bíla vana“ se ztužujícím železobetonovým schodišťovým jádrem. Střecha je pultová a její konstrukce je dřevěná příhradová.

V suterénu je umístěno společenské centrum – společenský sál, šatna, sklad, toalety a technická místnost. V 1. NP je hlavní vstup do objektu, jenž vytváří závětrí chráníci interiér před provozem na komunikaci. Ze vstupu je přístupné zádveří, z kterého je možné vstoupit na točité schodiště, které je jedinou vertikální komunikací spojující jednotlivé výškové úrovně stavby, a dále do lodi. Ta není nijak dále členěna, z její vstupní části je přístup do sakristie a zповědní místnosti. V 2. NP je varhanní kůr a depozit a v 3. NP je kůr. Celková kapacita kostela 200 lidí je rozvrstvena do tří úrovní, přičemž počet míst k sezení je 90.

STAVEBNĚ TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

Půdorys stavby je organický, proto při založení betonových stěn byla důležitá přítomnost geodeta pro vytyčení zá-

Obr. 1 Kostel sv. Václava v Sazovicích: a) jeho stěny tvoří hmotnou ochranu vnitřního světa a mají připomínat svatováclavskou košili, do které se můžete obléknout, b) interiér – vizualizace ■ Fig. 1 St. Wenceslas church in Sazovice: a) the walls create a material protection of the inner world and are to remind St. Wenceslas shirt, which you can put on, b) interior – visual presentation

Obr. 2 a) Architektonický návrh, b) půdorys 1. NP, c) řez ■ Fig. 2 a) Design, b) ground plan of the 1st above-ground floor, c) cross section

Obr. 3 a) Ukládání výztuže základové desky, b) výstavba „bílé vany“, c) hrubá stavba, d) s nanesením kartáčované omítky ■ Fig. 3 a) Laying the reinforcement of the ground slab, b) construction of the waterproofing system – white tank, c) carcass, d) with spread of brushed plaster

4a

ní stavby, věnce jsou vetknuty do sloupů a stropních desek, resp. ztužujícího jádra kolem schodiště.

Nosné konstrukce byly navrženy jako prostorové, tzn. že musely být podepřeny do té doby, než byl proveden poslední železobetonový věnec a byla dosažena plná únosnost.

Plochy konstrukcí v povrchové úpravě pohledového betonu byly přesně určeny architektem, který zadal třídu pohledovosti dle odsouhlasených referenčních vzorků a současně specifikoval rozmístění a vzhled bednicích dílců včetně způsobu zapravení montážních spojek.

Základová deska a obvodové stěny v 1. PP

Spodní stavba (základová deska a obvodové suterénní stěny) je provedena z vodostavebního betonu C25/30-*XC2* s maximálním průsakem 50 mm a těsnicí přísadou Sika WT-200P v systému „bílé vany“ založené plošně na základové desce a hutněném násypu. Základová deska a obvodové stěny v 1. PP jsou dimenzovány na maximální šířku trhlin 0,2 mm. V „bílé vaně“ jsou v pracovních spárách použity těsnicí prvky Leschuplast, pracovní spáry v obvodových stěnách jsou provedeny v místech řízených spár nebo jsou doplněny a těsněny pomocí těsnicího systému Leschuplast. Prostupy jsou řešeny pomocí systémových trubních prostupek pro „bílou vanu“.

Základová deska tloušťky 300 mm je po obvodu zesílená lemem (náběhem) tloušťky 400 mm a přesahuje 800 mm za vnější obrys obvodových stěn, které mají v 1. PP tloušťku 250 mm. Základová deska je v místě navazující opěrné stěny podbetonována na úroveň spodní hrany opěrné stěny.

Svislé nosné konstrukce

Vnitřní svislé nosné železobetonové monolitické konstrukce jsou v 1. PP převáž-

4b

ně tloušťky 250 mm a v 1. NP mají minimální tloušťku 160 mm.

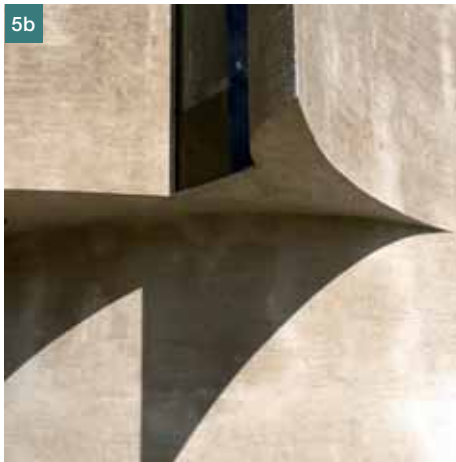
V 1. až 3. NP jsou obvodové svislé nosné konstrukce tvořeny hrázdným zdívem z keramických tvarovek HELUZ STI 49 na celoplošné lepidlo, železobetonovými sloupy a věnci. Svislé mezeře mezi cihlami vzniklé vlivem poloměru zakřivení stěny byly vyplněny montážní tepelně izolační pěnou. V části objektu, kde je zdivo v 1. NP vykonzolováno za hranu stěny v 1. PP, je v obvodové stěně zhotoven železobetonový stěnový nosník tloušťky 250 mm.

Železobetonové schodišťové jádro tvoří monolitické stěny minimální tloušťky 200 až 300 mm. V železobetonových stěnách kolem schodiště jsou drážky pro umístění madla schodiště a do stěny ve 4. NP byly předem osazeny a zabetonovány kotevní plechy pro přikotvení zámečnických prvků vykonzolované části střechy nad zvonicí. Zaoblené vykonzolované koncové části obvodových stěn jsou železobetonové monolitické s přerušným tepelným mostem pomocí prvků Schöck Isokorb. V částech plochy obvodového pláště je na železobetonových stěnách zavěšen obvodový plášť tvořený tepelnou izolací a přízdívkou.

kladní geometrie stavby. Objekt kostela je navržen jako jeden dilatační celek. Prostorovou stabilitu zajišťuje tuhá spodní stavba (základová deska, stěny 1. PP a strop nad 1. PP) navržená jako železobetonová monolitická „bílá vana“ a železobetonové monolitické ztužující jádro v 1. PP až 3. NP, které je tvořeno železobetonovými monolitickými stěnami tloušťky 250 až 300 mm s železobetonovým monolitickým schodištěm. Do jádra jsou vetknuty všechny stropní konstrukce nad 1. až 3. NP a železobetonové věnce v 1. až 3. NP. V délce obvodových stěn, kde je prostor objektu otevřený na celou výšku 1. až 3. NP, jsou svislé nosné konstrukce tvořeny hrázdným zdívem s železobetonovými sloupy a věnci. Sloupy v obvodových stěnách jsou vetknuty do konstrukce spod-

5a

5b

5c

Stropní konstrukce, železobetonové věnce a atiky

Všechny stropní desky jsou železobetonové monolitické s průvlaky otočenými pod spodní hranu desky, resp. nad horní hranu desky. Stropy nad 1. PP a 3. NP mají tloušťku 250 mm, stropy nad 1. a 2. NP 200 mm. Stropní desky jsou vetknuty do svislého ztužujícího železobetonového jádra kolem schodiště. Věnce mají šířku 420 mm různých výšek a jsou vetknuty do železobetonových sloupů, stropních desek a ztužujícího jádra kolem schodiště. Atiky jsou železobetonové monolitické s přeřazeným tepelným mostem pomocí prvků Schöck Isokorb a jsou v nich provedeny dilatace 20 mm s vloženými dilatačními trny Schöck Dorn.

Nosná konstrukce střechy

Nosná konstrukce střechy je tvořena dřevěnými sbíjenými příhradovými vazníky uloženými na železobetonové věnce v osové vzdálenosti 2 m. Uložení vazníků konstrukce střechy je uvažováno kluzně. Do železobetonových věnců (stěn) byly před betonáží osazeny dle dílenské dokumentace kotevní desky pro kotvení dřevěných vazníků, aby nedošlo k porušení výztuže věnců během dodatečného kotvení.

Podkladní beton	C12/15
Základová deska a obvodové stěny v 1. PP	C25/30 XC2 (max. průsak 50 mm) s těsnicí přísadou SIKA WT-200P.
Stropní deska nad 1. PP, 1. NP, 2. NP, 3. NP	C25/30-XC1
Železobetonové věnce, sloupy a vnitřní stěny	C25/30-XC1
Vyložené externí části železobetonových stěn	C25/30-XC4, XF3
Schodiště	C25/30-XC1
Betonářská výztuž	oel B500B, KARI Bst 500MW
Zámečnické prvky	oel S235

Obr. 4 a) Schodiště s madlem ukotveným v průběžné nice, b) pohled schodiště s otiskem latí na stropní části ■

Fig. 4 a) Staircase with a handle, continuously anchored in a niche, b) soffit of the staircase with imprints of lathes on the ceiling

Obr. 5 Detaily: a) pohled na světlík v podobě Božího oka, vertikální spojnice prostoru, b,c) hra světla a stínů na fasádě ■

Fig. 5 Details: a) view to the airshaft in the shape of the God's eye, a vertical element of the church space, b,c) play of lights and shadows on the façade

Obr. 6 Večerní pohled, leden 2017

Fig. 6 Night view, January 2017

BEDNĚNÍ STĚN A SCHODIŠTĚ

Bylo použito plechové bednění a jeho spárořez nebyl záměrně estetizován, naopak se dbalo na efektivitu jeho skladby. Strop byl bedněn do vodovzdorné překližky. Specifickou částí konstrukce bylo ztužující schodiště, které je točité a navíc s madlem v průběžné nice zdi. Zvlášť byly lity stěny a zvlášť schody, stropní část byla bedněna z prkýnek. Pohledový beton lze vidět v celém suterénu a po celé výšce schodiště.

SAKRÁLNÍ PROSTOR – INTERIÉR

Interiér kostela je jednoduchý a čistý, aby návštěvníkům kostela přinesl pocit ztišení a klidu.

Starší kostely jsou plné vizuálních informací, veškerý příběh je vepsán v obrazech, sochách, ve výzdobě. Třeba v baroku byl interiér kostela zcela pojednán či popsán. Byl takovým komiksovým příběhem, protože příchozí neuměli číst a život Ježíše, světců nebo Starý Zákon zde byl v různých podobách vyobrazen. Dnes jsou už lidé informacemi přehlceni, v kostele by proto měli vnímat jen čistotu prostoru a klid a uvědomovat si své nitro.

Interiér kostela sv. Václava je bez vizuálního smogu – tedy jednoduchý, soustředěný, usebraný a čistý. Klidu i intimity prostoru napomáhá světlo, které prostory osvětluje přes zářezy ve stěnách, a skutečnost, že z kostela ne-

ní vidět na okolní svět. Přirozené světlo zde může nejen osvětlovat, ale také vnitřně osvětlovat.

ZÁVĚR

V současnosti probíhají v kostele dokončovací práce, aby byl připraven na vysvěcení olomouckým arcibiskupem Janem Graubnerem, které je naplánováno na květen 2017.

Investor	Spolek pro výstavbu kostela v Sazovicích
Architektonický návrh	Marek Jan Štěpán
Statika	Hladík a Chalivopulos, s. r. o.
Spolupráce	František Brychta, Jan Martínek, Tomáš Jurák, Hana Kristková
Dodavatel	Stavad, s. r. o.
Cena	29 mil. Kč
Projekt	2012 až 2015
Realizace	2015 až 2017

Fotografie: archiv Atelieru Štěpán

Ing. arch. Marek Jan Štěpán
Atelier Štěpán
e-mail: marek@atelier-stepan.cz

Ing. Zdeněk Koudela
Hladík a Chalivopulos, s. r. o.
e-mail: koudela@hch.cz

Ing. Pavel Hladík
Hladík a Chalivopulos, s. r. o.
e-mail: hladik@hch.cz

